

Praktijkboek relationeel werken in zorg en welzijn

Het KEUVEL-kader als leidraad

Toepassing DenK-kader:
ontrafeling ethische knoop

Greet Demesmaeker

**UITGEVERIJ
COUTINHO**

bussum 2023

Dit document hoort bij *Praktijkboek relationeel werken in zorg en welzijn* van Greet Demesmaeker.

© 2023 Uitgeverij Coutinho bv

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor de readerregeling kan men zich wenden tot Stichting UvO (Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties, www.stichting-uvo.nl). Voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal in knipselkranten dient men contact op te nemen met Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, www.stichting-pro.nl).

Uitgeverij Coutinho

Postbus 333

1400 AH Bussum

info@coutinho.nl

www.coutinho.nl

Noot van de uitgever

Wij hebben alle moeite gedaan om rechthebbenden van copyright te achterhalen. Personen of instanties die aanspraak maken op bepaalde rechten, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met de uitgever.

ISBN: 978 90 469 0871 6

NUR: 752

Toepassing DenK-kader: ontrafeling ethische knoop

1 Even voorstellen: Malika, budgetgids bij Saamo

Malika werkt als vrijwilliger in een buurthuis van Saamo, een vereniging zonder winstoogmerk (vzw) die actief is in eerstelijns hulpverlening. Saamo engageert zich om op een vernieuwende en structurele manier sociale uitsluiting aan te pakken. Om dat doel te bereiken zet Saamo tal van activiteiten en projecten op poten. Ondersteuning van mensen die uitsluiting ervaren en hen terug in hun kracht zetten staan bij deze organisatie centraal.

Saamo richt zich grotendeels op mensen in maatschappelijk kwetsbare posities, zoals mensen met een fysieke beperking of met een psychische kwetsbaarheid, mensen in armoede en alleenstaanden.

Ondersteuning is er ook voor diegenen die de Nederlandse taal niet machtig zijn, laaggeschoold zijn of al lang op zoek zijn naar een job. Door deze mensen middels lokale activiteiten en projecten weerbaarder te maken en hun zelfredzaamheid te verhogen, nemen zij het heft (weer) in eigen handen. Maatzorg in het netwerk van buurtgerichte zorg is een prioriteit.

Malika werkt bij het project 'budgetgidsen', een onderdeel van het luik sociale bescherming. Budgetgidsen zijn buddy's die aan een hulpvrager worden gekoppeld, met als doel de 'onderbescherming' van de persoon en diens gezin tegen te gaan.

De non-take-up, het gedeeltelijk of niet opnemen van hun rechten binnen de sociale zekerheid wordt aangepakt. Het idee is om de aanvrager aan een hoger inkomen te helpen. Niet door extra centen uit de mouw te schudden, wél door praktisch haalbare doelstellingen voor ogen te houden, bestaande kosten te verlagen en financiële tegemoetkomingen en rechten te benutten.

Een budgetgids en diens cliënt gaan samen actief op zoek naar een voordeligere autoverzekering, vragen een verhoogde tegemoetkoming aan en bekijken of er aanspraak gemaakt kan worden op bepaalde tegemoetkomingen van het ziekenfonds. Ook worden samen huurpremies aangevraagd, wordt de aanvrager ingeschreven voor een sociale woning en wordt er gekeken of er een recht bestaat dat het sociaal tarief voor nutsvoorzieningen waarborgt. Het actief doorverwijzen naar andere organisaties behoort ook tot het takenpakket van de budgetgids.

2 Het verhaal van Malika en Samir

Malika vertelt het verhaal van hulpaanvrager Samir:

‘Ik ben een enthousiaste, actieve budgetgids bij Saamo, in een buurthuis in Deurne (België). Een taak die me erg na aan het hart ligt en waar ik me voluit voor inspan. De voldoening van het empoweren van mensen, het verkennen van hun rechten en hun zelfvertrouwen te zien groeien geeft me vleugels.

Een voorval met hulpaanvrager Samir baarde me echter zorgen. Ik ontmoette hem in het buurthuis, waar hij aan mij was gekoppeld door Leen, de coördinator binnen het team sociale bescherming. Samir had toen al een intakegesprek gehad bij mijn coach Zahid. Het dossier van Samir was vrij complex. Hij spreekt ook enkel Berbers, mijn moedertaal. Een mondje Nederlands lukt wel, maar is niet voldoende om zich verstaanbaar te maken ten opzichte van officiële instanties.

De eerste afspraken bestonden erin om zijn personalia en financiën in kaart te brengen. Samir is uit Spanje naar België verhuisd, oorspronkelijk is hij van Marokko. Hij is getrouwd met Noura, samen hebben ze zes kinderen. Ze wonen in een huis in Merksem dat hun toegewezen werd door een sociaal verhuurkantoor in Antwerpen. Samir is de enige kostwinner, hij werkt sporadisch voor een interimkantoor. Noura is huisvrouw. De oudste vijf kinderen gaan reeds naar school, baby Lessa is acht maanden oud en blijft thuis bij de moeder.

Een blik op het intakeformulier leerde mij dat er weinig inkomsten zijn en veel uitgaven. Bij de watermaatschappij bijvoorbeeld stond er een rekening open van € 650,-. Onmogelijk voor Samir om dit te betalen, zelfs niet in maandelijkse afbetalingen. Verder waren er op de school van de kinderen ook een stapel onbetaalde rekeningen en viel het mij op dat Samir een dure autoverzekering had.

Via het energieteam van de stad Antwerpen start ik een procedure om een kwijtschelding van € 500,- aan te vragen, dat lukt. De vreugde bij Samir en zijn gezin is groot. De autoverzekering wordt herbekeken en we vinden een voordelige verzekering van bijna de helft van de prijs van de oorspronkelijke verzekering. Samir drukt meermaals zijn dankbaarheid uit. Zijn vertrouwensband met mij groeit zienderogen. Waar hij in het begin van ons traject eerder terughoudend en weinig spraakzaam was, vertelt hij nu honderduit. Zijn zelfvertrouwen kreeg een boost door deze successen.

De één-na-laatste afspraak binnen zijn parcours bij mij als budgetgids kwam Samir met een verhaal waar ik erg van schrok. Aangezien de inkomsten laag bleven en de facturen met de regelmaat van de klok in de brievenbus zaten, dacht hij eraan om zich als “gescheiden” te laten registreren, zodoende dat zijn echtgenote in aanmerking zou komen voor een leefloon als alleenstaande met kinderen. Ze zouden op deze manier ook meer kindergeld ontvangen. Ook waren er in het gezin veel ruzies vanwege de financiële problemen. “De kinderen lijden eronder en mijn vrouw dreigt door deze zorgen in een depressie te belanden”, vertelde Samir. “Het is het beste voor ons om wel samen te leven, maar een scheiding te insinueren.” Samir geeft nog aan dat hij zijn adres bij een kennis kan zetten en dat het voor de buitenwereld dan wel in orde zal zijn.

Ik was verbijsterd en wist niet wat ik hoorde. Er wordt dus voorgesteld om de staat moedwillig om de tuin te leiden en zich voor de schijn te laten scheiden, zodat er een bron van inkomsten bij zou komen. Ik stond perplex.’

2.1 Ontleding casus

Als we de casus aan een ontleding onderwerpen, zien we volgende actoren op het toneel:

- 1 Saamo: de organisatie is zijn geheel, meer specifiek het buurthuis in Deurne;
- 2 Samir: de hulpvrager en zijn gezin;
- 3 ikzelf, Malika: budgetgids op vrijwillige basis;
- 4 Zahid: mijn coach en mentor gedurende mijn budgetgidstrajecten;
- 5 Leen: coördinator binnen het team sociale bescherming.

Kijken we veel breder dan de plaats van de 'ethische knoop', dan onderscheiden we nog de volgende actoren:

- 6 het districtshuis;
- 7 het OCMW;
- 8 de maatschappij die het kindergeld uitbetaalt;
- 9 alle andere maatschappijen die (financiële) voordelen uitkeren aan alleenstaanden (Samir) en aan alleenstaanden met kinderen (Noura);
- 10 de belastingbetaler.

Interactie tussen de verschillende actoren en hun spanningsveld

'Er is een duidelijke spanning op te merken tussen mij als budgetgids (Malika) en mijn hulpvrager Samir. Hij stelt mij in kennis van zijn voornemen, ik heb het daar zeer moeilijk mee. Ik besef dat hij mij onvoorwaardelijk moet vertrouwen om dit plan met mij te delen. Dat maakt het dilemma echter alleen maar zwaarder.

Er is ook een zekere spanning tussen Samir en Noura. Noura piekert zodanig over het tekort aan financiële middelen dat haar gezondheid eronder lijdt. Er zijn ook tal van discussies binnen het gezin waar de kinderen ongetwijfeld last van hebben.

Ik voel ook een spanning tussen mij en mijn mentor Zahid. Ik ben het mezelf verplicht om hem hiervan op de hoogte te stellen, het beroepsgeheim intern is gelukkig niet aan de orde. Maar hoe zal hij hiermee omgaan? Wat zijn de gevolgen voor Samir? Zal Zahid Leen, de verantwoordelijke binnen het team sociale bescherming, inlichten? Kan Samir aangegeven worden? Welke gevolgen heeft dit dan voor hem, Noura en de zes kinderen?

Er is ook schuldgevoel van mijn kant in de richting van het districtshuis, waar de vermeende scheiding zal worden aangegeven. Alsook richting het OCMW, dat Noura zal helpen en wellicht een leefloon zal uitkeren. Verder ook ten opzichte van de maatschappij die het groepspakket uitbetaalt en hogere bedragen zal uitkeren en alle andere diensten die aanvullende voordelen bieden aan alleenstaanden. Ten slotte heb ik ook een schuldgevoel ten opzichte van de maatschappij en de belastingbetaler. Zij zullen mee instaan voor het ontorechte (leef)loon en alle andere bijkomende voordelen.'

2.2 Ethische knoop en vraagstelling

‘Ik loop, zacht uitgedrukt, aardig vast op het bedrog dat Samir wil uitvoeren. Ik besef dat zijn financiële situatie niet gemakkelijk is. Ik weet dat de zorg voor een echtgenote en zes kinderen niet te onderschatten is. Ik erken dat Samir gedurende het traject heeft laten zien dat hij hemel en aarde beweegt om een vaste, goedbetaalde job uit te voeren, echter zonder enig succes.

Ik vermoed dat de draagkracht zowel bij Samir als bij Noura niet meer toereikend is. De rek is eruit. Ik twijfel ook aan hun veerkracht. Dit gezin heeft al zoveel meegemaakt. Vele malen verhuisd van Marokko naar Spanje, van Spanje naar Nederland om zich uiteindelijk in België te vestigen. Naast alle praktische beslommingen zijn er dus de financiële kopzorgen. Zouden deze zorgen de druppel kunnen zijn die de emmer zal doen overlopen? Is de zorg om de zes kinderen voor hen te zwaar?

Het gezin heeft op enkele burens en een paar kennissen na vrijwel geen sociale contacten. Ik leid hieruit af dat ze een vrij geïsoleerd leven leiden. De taal is een struikelblok voor het echtpaar, dat staat hun integratie danig in de weg. Het weerhoudt hen ook om actief te participeren en mogelijke kansen optimaal te benutten.

Wat drijft een individu tot het nemen van zo’n drastische beslissing? Zijn er geen alternatieven voorhanden? Wie bracht Samir op dit idee? Heeft hij de scheiding al in gang gezet? Of is het slechts een vaag plan? Waarom deelt Samir dit met mij? Is het een onderhuidse noodkreet? Heeft hij bij dit plan verwachtingen ten opzichte van mij? Wil hij hulp? Hoopt hij alsnog tegengehouden te worden door mij om samen de zoektocht naar alternatieve oplossingen op te pakken? Berust het op toeval dat hij dit plan juist bij de voorlaatste afspraak van zijn traject uit de doeken doet?

Genoeg stof om deze knoop, mijn ethische knoop, te ontwarren. Ik vind het idee om de maatschappij op deze manier op te lichten afschuwelijk, wat doe ik met dit gevoel? Met deze gedachten? Met deze feiten en twijfels?’

Welke actoren tekenen we op en wat zijn hun belangen?

Microniveau

- Samir en zijn gezin: ijveren voor meer inkomen.
- Malika, de vrijwilliger: wil haar professionaliteit bewaken maar kan ook niet tegen onrechtvaardigheid.
- Zahid: wil dat iedere hulpvrager in de beste omstandigheden en met garantie op privacy wordt begeleid.

Mesoniveau

- Saamo: zet zich in voor solidariteit en gelijke rechten.
- OCMW: wil mensen die geen enkele andere uitweg hebben een bestaansminimum verzekeren.
- Kindergelduitbetaler: wil kinderen uit kwetsbare gezinnen een extra duwtje in de rug geven.

Macroniveau

- Maatschappij: wil dat iedereen gelijke rechten heeft en kan participeren aan een betere wereld.
- Belastingbetaler: wil dat belastinggeld goed wordt beheerd, dat zij die er recht op hebben geholpen worden.

2.3 Waardeafweging

'Als ik mij ga focussen op de ethische knoop achter mijn ethische vraag dan kom ik tot de volgende hamvraag:

Wat doe ik met de wetenschap van het plan van Samir om doelbewust aan sociale fraude te doen?

Hoe ga ik om met deze vertrouwelijke informatie? Met Samir zijn waardigheid? Is hier sprake van het recht op zelfbeschikking? In welke zin ben ik medeplichtig aan oplichting als ik hieraan meewerk? Valt het niet doorgeven van dit plan aan mijn leidinggevenden onder 'schuldig verzuim'? Wat doe ik met mijn torenhoog rechtsvaardigheidsgevoel binnen dit hele verhaal? Hoe rijm ik dat de persoon die op vele vlakken geholpen werd door Saamo, verschillende van haar basisprincipes met de voeten treedt? Het project budgetgidsen is er om mensen als Samir hun rechten te laten verkennen, hen ervan te vergewissen dat ze op elk vlak alle mogelijke voordelen opnemen. Hoe ga ik om met het feit dat Samir nu net in de tegenovergestelde richting wil werken door de maatschappij te willen bedriegen? Door de versterking die hij kreeg binnen het buurthuis als zwaard te gebruiken om terug te slaan?

Is het überhaupt wel aan mij om 'iets' met deze informatie te doen? Behoort dit wel tot mijn takenpakket, mijn mandaat? Ben ik als vrijwilliger niet in een luxepositie door evengoed te doen alsof mijn neus bloedt? Zou ik deze kwestie anders benaderen, ervaren en beleven in de positie van stagiair of als opbouwwerker?

2.3.1 Welke waarden staan met elkaar in conflict?

Loyaliteit versus rechtvaardigheid

'Blijf ik mijn cliënt Samir trouw en verraad ik hem niet ten koste van mijn rechtvaardigheidsgevoel? Wanneer ik mijn coach niet inlicht, kan ik hem dan nog recht in de ogen kijken? Kan ik hierna nog onverstoord als budgetgids verder werken en doen alsof er niks aan de hand is?'

Autonomie versus sociale rechtvaardigheid

'Breng ik door de alarmbel te luiden de autonomie van Samir in het gedrang? Is zijn opzet van sociale onrechtvaardigheid werkelijk de enige optie om zelfstandig te kunnen blijven functioneren? Wetende dat hij alleen instaat voor de inkomsten in een gezin van acht personen?'

Zorgvuldig handelen versus empathie

‘Zal mijn eventuele terechtwijzing naar Samir toe bij hem overkomen alsof ik geen greintje empathie voor hem en zijn situatie opbreng? Zal ik door zorgvuldig te handelen volgens mijn normen en waarden van rechtvaardigheid en eerlijkheid mijn inlevingsvermogen naar Samir toe uit het oog verliezen?’

Menswaardigheid versus autoriteit

‘Moet ik de letter van de wet precies volgen en alarm slaan of moet ik ook begrip opbrengen voor de hachelijke levenssituatie van Samir en zijn gezin? Er zijn maar liefst zes kinderen in het gezin, waaronder een baby. Ontneem ik Samir zijn menswaardigheid door hem “aan te geven”?’

2.3.2 Zijn er verzachtende omstandigheden voor Samir?

‘Door mij te hard te focussen op mijn allergie aan onrecht, in welke vorm dan ook, wil ik de volledige context eerst in beeld brengen. Ik moet het bredere kader van naderbij bekijken. Als budgetgids zag ik hoe Samir ettelijke sollicitaties liet zien, telkens met een negatief resultaat. Hij is voortdurend, zelfs over de grenzen heen, op zoek gegaan naar betere levensomstandigheden. Hard of vuil werk schrikt hem niet af, echter de kans ervoor krijgt hij niet.

Verder is zijn verantwoordelijkheidsplicht jegens zijn gezin erg groot. Hij verwijst voortdurend naar “de kinderen”. Samir erkent dat hij gefaald zal zijn als hij zijn kroost niet meer kan onderhouden. Ook naar zijn echtgenote voelt hij zich schuldig. Moeder zijn van zes kinderen is hoe dan ook loodzwaar. Moet zij zich ook nog eens zorgen gaan maken om de financiën?

Is het ook niet de verantwoordelijkheid van de maatschappij om mensen in de situatie van Samir een andere uitweg te bieden? Faalt ons systeem hier niet in? Is de systematische uitsluiting op de arbeidsmarkt voor mensen als Samir niet zélf verantwoordelijk voor daden zoals Samir die overweegt?’

2.3.3 Evenwicht

‘Het is moeilijk om al deze waarden af te wegen en er een balans in te vinden die voor mij, maar ook voor Samir, voldoening zal opleveren. Het is balanceren op een slap koord. Zelf vind ik recht op privacy, zeker op professioneel vlak, een vanzelfsprekendheid. In hoeverre doe ik door mijn rechtsvaardigheidsgevoel hier nu eigenhandig afbreuk aan?

Ik besluit mijn dilemma voor te leggen aan Zahid, mijn mentor, in een supervisiemoment op mijn initiatief. Ik heb het geluk dat Zahid zelf de intakegesprekken doet met mijn cliënten en dat er tussen ons geen sprake is van beroepsgeheim. Dat is voor mij al een hele opluchting.

Ik schets het verhaal door eerst Samir zijn personalia weer te geven, het doorlopen traject toe te lichten aan de hand van het dossier dat ik zorgvuldig aanvulde na ieder contact. Ik geef Zahid een zo compleet mogelijk beeld van Samir, zonder details of weetjes aan te halen die irrelevant zijn voor het dilemma.

Hierna stap ik over op mij als individu. Mijn mandaat als vrijwilliger binnen Saamo, binnen het socialebeschermingsproject “budgetgidsen”. Ik onderstreep dat ik veel waarde hecht aan eerlijkheid, rechtvaardigheid en solidariteit. Maar zeker ook aan het bewaken van de privacy van cliënten.

Uiteindelijk leg ik Zahid het plan van Samir voor, benieuwd naar zijn inbreng en mening. Wanneer ik het dilemma deel met mijn coach voel ik al een zucht van verlichting. Pas dan beseft ik eigenlijk maar goed wat een zware last dit obstakel voor mij was.

Op de bedachtzame, doordachte en heldere manier waarop mijn coach kan communiceren, gaan we met elkaar in dialoog. Hij stelt hierbij uitstekende vragen.’

- “Vroeg Samir jou om hem hierbij te helpen?”
- “Nee, maar het feit dat ik dit weet weegt al enorm zwaar. Ik kan toch niet doen alsof ik dit niet hoorde en zorgeloos zijn traject afsluiten?”
- “Wat zou je hem nu in het laatste gesprek nog willen meegeven, buiten de gebruikelijke stappen om een dossier af te ronden?”
- “Ik zou met hem in gesprek willen gaan. Niet zozeer om hem op andere gedachten te brengen, dat is mijn taak niet, noch mijn doelstelling. Ik wil hem eerder wijzen op de geneugten van solidariteit. Ik wil met hem eventueel naar andere oplossingen zoeken. Kortom: ik wil Samir duidelijk maken dat er wellicht andere opties zijn om het gezinsinkomen te verhogen.”

Zahid besluit dat ik dat vooral moet doen, dat ik ook best mag aangeven dat ik niet akkoord ben met het oorspronkelijke plan. Dat ik wel onderstreep dat ik alle begrip heb voor zijn moeilijke situatie maar dat er wellicht andere oplossingsrichtingen zijn die ik samen met hem wil verkennen.

Ik voel werkelijk waar een zucht van verlichting. Blijkbaar hanteert Saamo intern de beroepscode dat enkel en alleen het beroepsgeheim geschonden wordt in geval van acute nood. Denk maar aan huiselijk geweld, seksueel misbruik of terroristische overwegingen. Dat is de discretionaire ruimte waarbinnen Saamo zich beweegt. Saamo moedigt vrijwilligers wel aan om actief te zoeken naar alternatieven en de cliënt duidelijk te maken dat zij niet meewerken aan fraudeleuze praktijken, noch ermee akkoord gaan. Pak van mijn hart, hier kan ik mee leven. Met een beetje geluk ziet Samir in dat hetgeen hij wil doen, namelijk sociale fraude plegen, geen duurzame oplossing is. Misschien staat hij wel open voor andere voorstellen.

Ik plan een afspraak met Samir in het buurthuis. Uit voorzorg regel ik dat Zahid, mijn coach, in de buurt is. Mocht het gesprek ontaarden in een discussie, of erger, dan kan hij ingrijpen. Het is niet gebruikelijk dat de mentor tijdens de afspraken aanwezig is in het buurthuis, maar in dit geval lijkt het mij wel verstandig.

Samir komt trouw op de afspraak, ik verwelkom hem zoals steeds met een lach. Ik vertel hem dat het onze laatste afspraak is, tenzij er andere zaken zich aandienen. Bij een laatste afspraak is het de gewoonte dat we alle vorderingen binnen het traject doorlopen. Wij blikken terug, maar ook vooruit. Ik zie mijn kans schoon om eerst de successen te herhalen, Samir blinkt. Wanneer ik met hem vooruit wil kijken, kom ik terug op “zijn plan”.

Ik erken zijn vertrouwen in mij en onderstreep dat we op basis daarvan al mooie overwinningen hebben geboekt. Ik vertel hem ook dat ik zijn situatie totaal niet onderschat, maar, dat ik dus sinds onze vorige meeting met een knoop in mijn maag zit. Ik zie hem verbleken. Ik leg hem uit dat het voor mij als sociaal werker, al is het slechts op vrijwillige basis, belangrijk is om rechtvaardig en eerlijk te zijn en daar ook naar te handelen. In de richting van de maatschappij maar zeker ook in de richting van mijn cliënten. Ik raak voorzichtig

zijn plan aan. Vraag hem waarom hij in feite dit idee met mij deelde en hoe ver hij hier al mee staat. Ik leg hem uit dat hier wel degelijk grote risico's aan verbonden zijn. De consequenties van sociale fraude zijn niet mis, als het uitkomt. Het leefloon en het extra groeipakket zou in één keer teruggevorderd kunnen worden met wellicht een fikse boete erbovenop. Verder laat ik hem weten dat ik zeker beschikbaar blijf indien hij wenst te zoeken naar andere opties om op een duurzame manier het gezinsinkomen te verhogen. Samir breekt, hij huilt. Hij geeft toe dat het idee allang in zijn hoofd speelt. Dat hij het er zelf moeilijk mee heeft maar geen uitweg ziet. Hij gaat gebukt onder schuldgevoelens naar zijn gezin toe. Familie in Marokko die op zijn financiële steun rekenen, moet hij telkens teleurstellen. Zijn eergevoel is hierdoor gekrenkt.

Samir komt bij een glas water op adem en vraagt stilletjes welke andere mogelijkheden er wel zouden zijn.

Ik heradem. De wil voor alternatieven is er. Met zijn goedkeuring kunnen we samen op zoek naar andere mogelijkheden. Hij kan wellicht een VDAB-opleiding volgen waar hij het Nederlands leert in de voormiddag en in de namiddag een knelpuntberoep aanleert. Dubbele winst: hij zou zeker zijn van werk en zijn kennis van de Nederlandse taal zou er danig op vooruitgaan. Dat laatste zal dan ongetwijfeld weer andere deuren openen.

Verder geef ik aan dat we ook Noura kunnen opnemen in het lopende traject. Er zijn kinderopvangvoorzieningen die plekje openhouden voor kinderen uit kwetsbare gezinnen. De opvang is dikwijls gratis of tegen een laag sociaal tarief. Noura zou dan Nederlandse les kunnen volgen teneinde zich ook op de arbeidsmarkt te kunnen richten.

Ik zie Samirs gezicht opklaren. "Het probleem is," zo vertrouwt hij mij toe, "dat ik deze zaken allemaal niet weet. Dat ik vrijwel niemand aan mijn zijde heb om me bij te staan." Ik beloof hem te helpen waar ik kan en zeg hem ook dat ik alles op alles zal zetten om hem te versterken zodat hij zelfredzaam wordt en het systeem in Vlaanderen beter begrijpt. Hij knikt instemmend.

De knoop is ontward, de last is van mijn schouders. Dit verhaal krijgt een positieve wending.

Samir volgt nu de opleiding tot metselaar met behoud van een werkloosheidsuitkering. De kosten van deze opleiding worden compleet door de VDAB gedragen. Hij werkt graag met zijn handen en kijkt ernaar uit de opleiding af te ronden en zich in te zetten in de bouwsector.

Ook Noura staat niet stil. Baby Lessa wordt ingeschreven in een occasionele kinderopvang van de stad Antwerpen. Noura volgt nu Nederlandse les. Ze hoopt snel het niveau te behalen om te kunnen gaan werken. Ze droomt ervan om als kleermaker aan de slag te gaan. De hobby die ze in haar thuisland zo gepassioneerd beoefende en die door de zorg voor de kinderen naar de achtergrond verschoof. Eind goed al goed.

Ik ben dankbaar dat ik deze casus aan den lijve heb ondervonden. Ik leerde veel over mezelf. Hoe een voorval op professioneel vlak onder mijn huid kan kruipen. Hoe het me zorgen baarde. Ik leerde ook om het totaalplaatje in kaart te brengen. Om niet zomaar zaken te veronderstellen. Bovenal leerde ik om in dialoog te gaan, te communiceren. Ik ben dankbaar dat ik mijn normen en waarden trouw bleef. Dat ik me niet liet verleiden tot het "niets" doen, het onverschillig zijn. Ik heb geluk gehad dat deze kwestie een positieve wending kreeg. Echter, ik ben me er wel degelijk van bewust dat ik in de toekomst wellicht andere ethische knopen op mijn bord zal krijgen die pittig zullen zijn. Ik wapen mij met mijn gezond verstand, mijn waarden, mijn buikgevoel, de professionele houding die mijn opleiding mij bijbracht ... én ik zweer trouw aan het DenK-kader!